

OKUL - AİLE İŞ BİRLİĞİNE YÖNELİK OKUL YÖNETİCİLERİNİN GÖRÜŞLERİ

OPINIONS OF SCHOOL ADMINISTRATORS ON SCHOOL-FAMILY PARTNERSHIP

Nida ÇAYIR¹

Bilman ÇAYIR²

Şükrü ADA³

Hale GÖNENÇ⁴

Başvuru Tarihi: 20.04.2022

Yayına Kabul Tarihi:05.02.2023

DOI: 10.21764/maeuefd.1106332

(Araştırma Makalesi)

Özet: Bu çalışmada okul yöneticilerinin okul aile işbirliğine dair görüşleri, ailelerden beklentileri, okul kaynaklı eksiklikler, okul aile birliğine ilişkin düşünceleri, yaşanan sorunlar ve bu sorunların çözülmesine yönelik öneriler araştırılmıştır. Çalışma 2021-2022 eğitim-öğretim yılında Bursa İlinde yer alan Temel Eğitim kurumlarında görevli 20 okul yöneticisiyle yürütülmüştür. Araştırmada veriler yarı yapılandırılmış 8 sorudan oluşan görüşme formu ile elde edilmiştir. Elde edilen veriler betimsel analiz yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırmanın sonucuna göre okul-aile iş birliğinin istenilen seviyede olmadığı, devamlı ve kapsamlı veli katılım çalışmalarının yapılmadığı, karşılıklı olarak her iki tarafın sağlıklı iletişimi ile okul aile iş birliğini geliştirebileceği sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca yaşanan problemlerin; okul ve ailelerin bire bir iletişimde bulunarak çözüme kavuşturulabileceği sonucuna varılmıştır. Bu doğrultuda okulları ailelere özümsetme ve sahiplendirme hedefi önemlidir. Araştırma sonucunda, aileleri okula dahil edecek ve sahiplenmeyi destekleyecek faaliyetlerin detaylı biçimde araştırılması önerisinde bulunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: *Okul ve Aile İş Birliği, Okul Yöneticisi, Okul Aile Birliği, Yaşanan Sorunlar*

Abstract: In this study, school administrators' views on school-family cooperation, their expectations from families, school-related deficiencies, thoughts on parent-teacher unity, problems experienced and suggestions for solving these problems were investigated. The study was carried out with 20 school administrators working in Basic Education institutions in Bursa in the 2021-2022 academic year. In the research, the data were obtained with a semi-structured interview form consisting of 8 questions. The obtained data were analyzed using the descriptive analysis method. According to the results of the research, it has been concluded that the school-family cooperation is not at the desired level, continuous and comprehensive parent participation studies are not carried out, and that the school-family cooperation can be improved by mutually healthy communication of both parties. In addition, the problems experienced; it was concluded that schools and families can be resolved by communicating one-on-one. In this respect, the goal of assimilation and ownership of schools by families is important. As a result of the research, it has been suggested to investigate in detail the activities that will involve families in the school and support ownership.

Keywords: *School and Family Cooperation, School Administrator, School-Parent Union, Experienced*

¹ Okul Müdürü, Bursa / Osmangazi- Dürdane İlkokulu/Ortaokulu (e-posta: nidacayir@gmail.com)

ORCID ID. 0000-0001-6060-156X

² Müdür Yardımcısı, Bursa / Nilüfer- Doğanköy İlkokulu/Ortaokulu (e-posta: bilmanncaayir@yahoo.com)

ORCID ID. 0000-0002-4192-861X

³ Prof. Dr. Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü (e-posta: sukruada@uludag.edu.tr)

ORCID ID. 0000-0003-3329-9494

⁴ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı Bursa Modern Bahçeşehir Koleji (e-posta: hale.gonenc@bahcesehir.k12.tr)

ORCID ID. 0000-0002-4125-6446

Giriş

Okul, öğrencinin hayatında etkin öneme sahip sosyal kurumlardan bir tanesidir. Okul kişilere hayatlarında ihtiyaç duyacakları değerleri kazandırır. Sosyal yaşama uyumlu olabilmesi için ihtiyaç olan toplumsal becerileri de elde ettirir (Çelik, 2005). Okullar; uzak yakın tüm çevresiyle bütünleşir ve tüm faktörler birbirini etkileme durumundadır. Okulların hedeflerine ulaşabilmeleri için çocukların sosyalleşmesinde okul-aile işbirliğinin etkin ve tutarlı olması sağlanmalıdır (Kebeci, 2006). Eğitimle alakalı bütün tarafların ortak düşüncesi; eğitimin ailelerde başlayıp çocuğun kişiliğindeki ana davranışlarının büyük oranda ailelerden kazandığıdır (Başar, 2002:15). Aileler çocuklarının doğumundan başlayarak onların hayatlarında her zama en etkili role sahiptirler. Çocukların en kritik yılları ailelerinin yanında geçtiğinden; kişilik yapıları, topluma uyum, saygı, sevgi, görgü gibi temel taşlar ile içinde alt yapıyı oluşturmaktadır. Bu anlamda ailelerin örnek teşkil edecek tüm tutumları çocuklarının tüm hayatına etki edecek olumlu ya da olumsuz sonuçlara neden olabilmektedir. Çocuğu yetiştirmek, yalnızca fiziki gereksinimleri tamamlamak değil, bir fert olarak yaşama adapte etmek ve eğitimi gerçekleştirme (Jeynes, 2012 ve Şad, 2012).

Okullar birer açık sistemdir. girdisini çevreden alır, onu işler ve çıktı olarak yine çevreye sunarlar. Okul ve aile kavramları birbiriyle bu kadar etkileşim içindeyken birbirlerinden ayrı düşünülmesi doğru olmaz. Sorumluluğunu, çocuğunun okula başlamasıyla, artık okul ve toplumla paylaşan aileler; okulun tüm paydaşlarıyla işbirliği içinde olarak çocuğunun hayata hazırlanmasında yine etkin rolüne devam eder.

Gerçekleştirilen çalışmalar, öğrencilerin başarılı olabilmeleri için okul-aile iş birliğinin ne kadar gerekli olduğunu ailelerin anlamalarını sağlamaya yöneliktir (Becher, 1984; Ibrahim, Jamil ve Abdullah, 2012: 116; Jeynes, 2007; Yıldırım, 2008). Aynı zamanda ailelerin eğitimden beklentileri ancak okul ve ailenin birlikte yürümesiyle gerçekleştirilebilir (Erdoğan ve Demirkasımoğlu, 2010). Oktay'ın (1983: 5) da belirttiği şekilde, etkin aile katılımı, aileyle olumlu paylaşımlara ihtiyaç duymaktadır. Özellikle ebeveynleri okullardaki faaliyetlere katılım sağlayan öğrencilerin devamsızlıkları azalmakta, özbilinçleri gelişmektedir. Aynı zamanda okulun hedeflerine ulaşabilmesi kolaylaşmaktadır (Barnard, 2004; Rosenblatt ve Peled, 2002).

Temel Eğitim seviyesindeki ebeveynler, yasalar ve yönetimler açısından okulun olumlu ilişkiler oluşturma mecburiyetinde kaldıkları paydaşları oluşturmaktadır (MEB, 2004). Bu nedenle;

okulun tüm unsurları ve ebeveynler, karşılıklı paylaşımlarda bulunmalı, üzerine düşenleri yapmalıdırlar (Bayraktar, 2003: 117).

Okullardaki idarenin ana hedefi, okulun paydaşları ile koalisyon meydana getirmek ve tüm kaynakları birleştirip tüm faktörlerle iletişim kurarak okulları hedeflerine götürecektir şekilde hayatta tutmaktır (Şişman, 2010). Bu alanda okul yöneticilerinin ailelerle iş birliği ile katılımlı yönetim anlayışı içinde olması gerekmektedir. Yönetimin katılımlı olması demokratik yönetim şeklinin asıl gereksinimlerindedir. “Alınan kararların neticelerinden etki görenlerin, konunun uzmanlarından, karar uygulayıcılarından sorumlu ve neticelerinden etki gören herkesin” yani etkilenecek olan herkesin kararlara katılımını öngörmektedir (McPike, 1987; Akt: Özden, 1996). Okullardaki yönetimin fonksiyonlarına katkıda bulunacak katılımın olduğu yönetim sürecinin oluşması; okul-aile iş birliğini kuvvetlendirirken öte taraftan toplumda kişilerin kendilerini anlatamamalarından sebepli kaosları dizginlemeye destek olabilmektedir (Genç, 1990; Akt: Zencirci, 2010).

Aile, okulu; dolayısıyla okul da aileyi etkilemektedir. Bu nedenle okul ve aile kavramları birbirlerinin olmazsa olmazlarıdır. Okul; ailenin katkısı olmadan hayatına devam edemez (Paige, 2002; Akt: Bracke & Cortis, 2012). Bu mecburiyet iki kurumun beraber çalışmasına gerek duymaktadır (Jacobs, 2008).

Eğitim bilimleri dahilindeki çalışmaların bir çoğunda öğrencilerin akademik seviyelerinin artmasında bu iş birliğinin büyük etki sahibi olduğu neticesine ulaşılmıştır (Çelenk, 2003; Gümüşeli, 2004). Ebeveynlerin okullarla bağı; iş birliğinde olması, okul yaşamına dahil olması ve destek olması; tüm ülkelerde önem arz eden bir konudur (Şişman, 2002). Öğrencilerin eğitimlerinde başarılı olmaları için, okul ve ailenin sürekli iş birliği içinde olmaları gerekmektedir (Fidan ve Erden, 1993). Ana babanın eğitime katılımının akademik başarıyı önemli ölçüde etkilediği belirtilmektedir (Kotaman, 2008; Yıldırım ve Dönmez, 2008; Argon ve Kıyıcı, 2012).

Ailelerin bu kadar etkililiği varken onlarla kuvvetli bir iş birliği oluşturmak ve onlarda bu konuda istek uyandırmak, okullarımız için çok önemli bir kazanım olacaktır. Okulun tüm faaliyetlerini etkili bir şekilde yapabilmesi için ailelerle iş birliği yapması gereklidir. Eğitim sürecinde her iki tarafın sık sık bir arada olması için çalışmalar yapılmalıdır (Şişman ve Turan, 2004).

Öğrencilerin olumlu ilerleme kaydedebilmeleri için ailelerin öneminin bilinmesine rağmen ülkemizde ailelerin eğitime katılımlarının yeterli düzeyde olmadığı görülmektedir (Albez ve Ada, 2017; Albez, 2016; Can, 2009; Şahin ve Ünver, 2005). Bunun sebeplerinden biri yoğun iş yaşamı, hanedeki öbür kardeşler, maddi problemler, ailelerin iş birliği açısından bilgi sahibi olmamaları, öz güven eksikliği, okula ulaşımın zorlukları vb. gösterilmektedir. Okul personelinin aileleri okula davet amacının çoğunlukla olumsuzlukları anlatmak için olması, toplantıların amacına hizmet etmediğini göstermektedir. Ailelerin okullarda yapılan veli toplantılarına istekli bir şekilde gelmelerine engel olan şeyler: ilgi gösterilmemesi, okulun maddi destek istemesi, öğretmenlerin toplantılarda öğrencilerle ilgili hep olumsuzlukları anlatmaları olarak sıralanabilir (Albez ve Ada, 2017).

Okul Aile Birliği kavramı eğitim sistemimiz açısından eski bir kavram olmasına rağmen 2005 yılında çıkan yönetmelikle farklı bir yapıya dönüşmüştür. Dünyada hizmet sektörünün gelişmesiyle eğitimde de özelleştirmeler hız almıştır. Bu hızlı özelleştirmeyle Milli Eğitim Bakanlığı okulların finansman ihtiyacını karşılayabilmeleri için okul aile birliklerine böyle bir misyon yüklemiştir. Okul Aile Birlikleri okulun ihtiyaçlarını karşılama ve okulun maddi ihtiyaçlarını gidermeyi amaç edinen bir yapıdır. Bu yapı zamanla eğitim faaliyetlerinin düzenlenmesi ve geliştirilmesine katkıda bulunan bir kimlik üstlenmiştir. Velilerin okullardaki etkinliklere etkin katılımıyla eğitimde gelişme kaydedilecektir.

Okul Aile Birliklerinin kurulma sebebi: Okul Aile Birlikleri bütün olmayı sağlamak, ekonomik sıkıntı çeken öğrencilerin temel gereksinimlerine destek olmak ve okullara finans yardımı yapmak, okul-aile etkileşimi ve iş birliğini oluşturmak için gerekeni yapmak biçimindedir mevzuatta (MEB 2017). Okul-Aile iş birliği eğitim faaliyetleri açısından çok büyük öneme sahip olmasına rağmen uygulama aşamasında bazı sıkıntılar yaşanmaktadır.

Eğitimin içinde olduğu problemlerin çözüme kavuşması için oluşturulan bütçe yetersizdir. Okullarda ilerleme katetmek için uğraşan okul yöneticileri, öğretmenler gibi aileleri aktif duruma ulaştırmalıdır. Buradan anlıyoruz ki okullar; veli-öğretmen ilişkisine dikkatle önem vermelidir. Araştırmalar ailelerin eğitim faaliyetlerine katılmasının öğrencilerin akademik başarıları ve eğitime ilgileri üzerinde etkili olduğunu göstermektedir (Çelenk, 2003). Eğitim kurumlarının amaçlarına

ulaşabilmeleri için, tüm ilişkide bulunduğu faktörlerle etkileşim halinde olmaları gereklidir. Bu sebeple okulun tüm iç unsurlarının ailelerle olumlu ve sürekli ilişkiler kurmaları hayati önem arz

Yöntem

Araştırma Modeli

Araştırmada nitel araştırma desenlerinden araştırmanın doğasına uygun olan olgu bilimi (fenomenoloji) deseni kullanılmıştır. Olgu bilim deseni tam anlamıyla kavranamayan ama tamamıyla yabancı olunmayan olguların araştırıldığı çalışmalarda kullanılmaktadır.

Çalışma Grubu

Çalışma grubu; 2021-2022 eğitim öğretim yılı içerisinde Bursa İlinde bulunan resmi temel eğitim okullarında çalışan 20 okul yöneticisinden oluşmuştur. Araştırmanın çalışma grubu tespit edilirken maksimum çeşitlilik yönteminden yararlanılmıştır (Patton, 2002). Bu yöntemin temel hedefi araştırma yapılan konuya ilişkin düşüncelerini ifade edebilecek katılımcıların sayısının en üst düzeye çıkarılmasıdır (Yıldırım & Şimşek, 2016). Cinsiyet, kurum, görev, mesleki kıdem araştırma ekibi oluştururken ele alınmıştır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Çalışmanın verileri katılımcılara uygulanan yarı yapılandırılmış görüşme formlarıyla toplanmıştır. Çalışma kapsamında kullanılan yapılandırılmış görüşme formunun geçerliğini kontrol etmek için Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesinde eğitim görevlisi olan üç uzmana danışılmıştır. Yapılan dönüşlerden hareketle yapılandırılmış görüşme formunun içeriğinde revize yapılmıştır. Revize işlemlerinin ardından görüşme formu Bursa ilindeki Temel Eğitim okullarında çalışan bir ilkokul, bir ortaokul ve bir okul öncesi eğitim kurumu yöneticisi olmak üzere toplam üç okul yöneticisine uygulanmıştır. Bu okul yöneticilerinden alınan dönütler çalışmada yer almamıştır. Pilot uygulamayla tespit edilen sorunlar çözülmüştür. Pilot uygulama esnasında çalışmada yer alan okul yöneticilerinin soruların bazılarını anlamadığı farkedilmiştir. Sorunlar çözülüp görüşme formu araştırmada kullanılacağı son haline getirilmiştir. “Veri toplama araçlarının pilot çalışmayla test edilmesi doğrudan araştırmanın geçerliğini ve güvenilirliğini ilgilendiren bir durum olarak ortaya çıkmaktadır” (Yıldırım & Şimşek, 2016). Araştırmanın verileri, 2021 – 2022 eğitim-öğretim yılında, katılımcı yöneticilerin okullarında yapılan görüşme sonucunda elde edilmiştir. Randevu

alınarak yapılan görüşmelerden önce katılımcı yöneticilere çalışmanın hedefi ve muhtavasını ile ilgili bilgiler sunulmuştur. Yapılacak görüşmenin etik olması açısından ses kaydı alınacağı çalışma grubundakilere söylenmiş ve onay vermeleri istenmiştir. Görüşme sonunda veri kaybının olmasını engellemek ve çalışma güvenirligini sağlamak amacıyla alınan ses kayıtları katılımcılara tekrar dinletilmiş olup, alınan notlar katılımcılara gösterilerek onayları alınmıştır. Katılımcılara; elde edilen verilere ilave veya eksiltme yapabilecekleri söylenmiştir. Çalışma grubundakilerin onay vermesinin ardından çıkan veriler analiz edilmek için bilgisayara geçirilmiştir. Okul yöneticileriyle gerçekleştirilen görüşmeler ortalama 50 dakika kadar sürmüştür.

Betimsel analiz yöntemi kullanılarak veriler analiz edilmiştir. Buna göre ilk etapta görüşmede bulunan düzeylerin veri analizi için bir çerçeve çıkarılmıştır. Veri ve tema eşleştirmesi yapılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2005, 224). Çalışmada “Yaşanan Problemler”, “İhtiyaçlar”, “Uygulamalar”, ve “Öneriler” şeklinde dört tema oluşturulmuştur. Ardından çerçeveye uyacak biçimde veriler düzenlenmiş ve bir araya getirilmiştir. Verilerin işlenmesi sırasında görüşme soruları bir bir gözden geçirilerek her bir soruya söylenen cevaplarla bulgular adlandırılmış ve veri kodları çalışması ile “Görüşme Kodlama Anahtarı” oluşturulmuştur. Görüşmelerden çıkarılan bilgiler sayısal bilgilere çevirilerek analiz yapılmıştır. Bu çalışmanın bulguları açıklanırken araştırma alt problemlerine uygun ve dikkat çekici nitelikte olan doğrudan alıntılara yer verilmiştir.

Bulgular

Çalışmanın ana amacına ve alt problemlerine cevap aramak için toplanan verilerin çözümlenmesi neticesinde elde edilen bulgularla, bu bulgulara ilişkin yorumlar bu bölümde bulunmaktadır.

Araştırmaya katılan 20 okul yöneticisiyle gerçekleştirilen mülakatlarla elde edilen veriler toplanmıştır. Elde edilen verilerden çıkarılan kavramlara göre; kodlamalar yapılarak kodlar arası ortak yönler bulunmuştur. Kodlar birleşerek kategorileri, kategoriler de genel bir başlık olan temaları oluşturmuştur. Böylelikle okul yöneticilerinin görüşleri sekiz temada; okul-aile iş birliğinde ihtiyaçlar, örgütlerden kaynaklı problemler, ailelerden kaynaklı güçlükler, ailelerden beklentiler, okul kaynaklı eksiklikler, okul-aile birliklerinin işlevselliği, okul aile birliği başkanlarının etkililiği, okul aile birlikleri için öneriler, okul-aile işbirliğini geliştirici öneriler başlıkları ile sıralanmıştır. Bu temalar kapsamında elde edilen bulgular aşağıda ayrı başlıklar altında verilmiştir.

1. Okul-aile iş birliğinde ihtiyaçlar

Okul yöneticilerinin görüşlerine göre bu temada yer alan ifadeler ve frekansları Tablo-1’de belirtilmiştir.

Tablo 1

“Okul-Aile İşbirliğinde En Çok Nelere İhtiyaç Duyulmaktadır?” Sorusuna verilen Yanıtlar ve Frekans Dağılımları

Okul-Aile iş birliğinde en çok ihtiyaç duyulanlar	Frekans (f)
a. Okul ile iletişim	8
b. Okula destek olma	4
c. Öğrenciye destek olma	3
d. Etkinliklere katılım	3
e. Okul finansmanına katkı	3
f. Gönüllülük	3
g. Karşılıklı güven	2
h. Öğrenci takibi-kontrol etme	2
ı. Yönetime Katılım	1
j. Dayanışma	1
Toplam	30

Açıklama: Bir kişi birden fazla görüş bildirmiştir.

Tablo 1’de görüldüğü gibi okul yöneticilerinin çoğunluğu okul-aile iş birliğinde en çok ihtiyaç duyduklarının okul ile iletişim olduğudur. Ayrıca okula destek olma, öğrenciye destek olma, etkinliklere katılım, okul finansmanına katkı, gönüllülük görüşleri öne çıkmaktadır. Katılımcıların bu kapsamda ifade ettikleri görüşlerden bazıları aşağıda verilmiştir:

K1, “*Velilerin okul ile iletişim içinde olması hem çocuğunun başarısını hem de okulun gelişimini olumlu etkileyecektir*” sözleriyle öğrenci ve okulun başarısını arttırmada velilerle iletişim halinde olunmasına ihtiyaç duyulduğuna dikkat çekerken

K6 “*Veliler çocuğunun ödevlerini yapıp yapmadığını kontrol etmeli, okula devamının takibini yapmalı, çocuğunun planlı programlı ders çalışma, kılık kıyafet, temizlik, hijyen konularını takip etmesi gerekiyor*” sözleriyle velilerin çocuklarının her alanda takibini yapmaları gerektiğini dile getirmiştir.

K19 “Ailelerin okul yönetimine güvenmeleri, çocuğu öncelikli olarak düşünen bir okul yönetiminin var olabileceğine inanmaları, okulda yapılan seminer, etkinlik gibi aile katılımlarına destek vermeleri gerekmektedir” ifadesinde veliler ve okulun karşılıklı güven duymaları, velilerin okulda yapılan her tür faaliyetlere destek vermeleri gerektiğini vurgulamıştır.

Okul-Aile iş birliğinde öncelikle velilerin okul ile sürekli iletişim halinde olmalarının sağlanması karşılıklı güven duygusunun oluşmasını kolaylaştıracaktır. Bu nedenle okul yönetimi velilerle iletişimi arttıracak etkinlikleri belirlemeli, velilerin okulu, okulun ise velileri tanımalarına imkân sağlayacaktır.

2.Örgüt kaynaklı güçlükler

Çalışmada katılımcılara “Okul-aile iş birliği çalışmalarında okul örgütünden kaynaklı karşılaşılan güçlükler nelerdir” sorusu sorulmuş, verilen cevaplar ve frekans dağılımları Tablo-2’de gösterilmiştir.

Tablo 2

“Okul-Aile İş birliği Çalışmalarında Okul Örgütünden Kaynaklı Karşılaşılan Güçlükler Nelerdir?” Sorusuna Verilen Cevaplar ve Frekans Dağılımları

Okul Örgütünden Kaynaklı Karşılaşılan Güçlükler	Frekans (f)
a. Öğretmenlerin İlgisizliği	5
b .İletişimsizlik	4
c.Velilere Sorumluluk Vermeme	3
d.Fiziki İmkanların Kısıtlı Olması	3
e.Yönetmeliğin Yetersizliği	2
f. Yöneticilerin Sorumluluktan Kaçması	2
g.Ön Yargı	1
h.İş Yüğü	1
ı.Görev Dağılımının Net Olmaması	1
Toplam	22

Açıklama: Bir kişi birden fazla görüş bildirmiştir.

Tablo 3’te yer alan görüşler incelendiğinde katılımcıların öğretmenlerin ilgisiz olması, okul yönetiminin iletişim sorunları, okulun velilere sorumluluk vermemesi ve okulun fiziki imkanlarının yetersizliği ifadelerini kullandıkları görülmektedir. İlgili bazı görüşler aşağıda yer almaktadır:

K14 “*Öğretmenlerin konuya yaklaşımları genelde yetersiz düzeydedir. Toplantı için zaman ve mekân yetersizliği yaşanıyor. Veli ve öğretmen arasındaki ilişki bağının zayıf olması veliyi okuldan soğutuyor. Öğretmenlerin veliyi ve öğrenciyi iyi tanımaması da ailelerin okul ile iş birliği yapmasında engel oluşturuyor*” sözleriyle fiziksel yetersizliklerin, öğretmenlerin isteksizliklerinin, velileri ve öğrencilerini yeteri kadar iyi tanımamalarının okul aile iş birliğinde engel oluşturduğuna dikkat çekmektedir.

K7 “*İletişim eksikliği, okulun veliden beklentilerini ifade edememesi, okul çalışanlarının görev dağılımının net olmaması okul örgütünden kaynaklı en çok karşılaştığımız sorunlardandır.*” görüşüyle okuldan kaynaklı güçlüklerden bahsetmiştir.

Okul Aile iş birliğinde okulların isteklerini net ifade etmeleri, öğretmenlerin velileriyle güçlü iletişim ağları oluşturmaları, okul çalışanlarının görev dağılımlarının açık ve anlaşılır olması, ailelere sorumluluklar vermeleri, ön yargılı davranışlardan kaçınmaları, fiziki imkanları geliştirici planlamalar yapmaları gerektiği okul yöneticilerinin vermiş olduğu ifadelerden ortaya çıkmaktadır.

3.Aile kaynaklı güçlükler

Çalışmada katılımcılara “Okul-aile iş birliğinde ailelerden kaynaklı güçlükler nelerdir?” sorusu sorulmuş, verilen cevaplar ve frekans dağılımları Tablo-4’te gösterilmiştir.

Tablo 3

“Okul-Aile İş birliği Çalışmalarında Ailelerden Kaynaklı Güçlükler Nelerdir?” Sorusuna Verilen Yanıtlar ve Frekans Dağılımları

Ailelerden Kaynaklı Güçlükler	Frekans (f)
c. ilgisizlik, isteksizlik	8
a.Önemsememe	7
d.Zaman Ayıramama	6
1.Bilinçsiz-Eğitimsiz Aileler	4
e.İşbirliğine Kapalı Olma	3
k.Öğretmene Saygı Duymama	3
b. Önyargılı-Bakış Açısı Farklı Aileler	2
f.İletişim Kanallarında Yapılan Haberler	2
g.Okul İhtiyaçlarının Anlaşılabilmesi	2
h.Okul Geçmişleri	1
j.Ailelerin Beklentileri	1
Toplam	39

Açıklama: Bir kişi birden fazla görüş bildirmiştir.

Tablo 3’te görüldüğü gibi ailelerden kaynaklı güçlükler hakkında çalışma grubunda yer alan yöneticilerin; okula ve çocuklarına karşı ilgisiz, okulu önemsemeyen, okula zaman ayırmayan, bilinçsiz ve eğitimsiz ailelerin iş birliğine kapalı olması, öğretmenine saygı duymaması gibi düşünceleri bulunmaktadır. Bu görüşlerden bazıları aşağıdadır:

K11 “Ailelerin okula ve okulun sorunlarına karşı ilgisizliği en büyük problem. Özellikle kenar mahallelerdeki sosyoekonomik düzeyi düşük aileler çok ilgisiz ya da imkanları olmamasından dolayı katılım gösteremiyor.”

K18 “Çalışan kesim çok olması ve irtibata geçmekte zaman bulamaması”

K2 “Aileden kaynaklı önyargılar, eğitim düzeyinin düşük olması , eğitim kalitesine önem verilmemesi, vurdumduymazlık” biçiminde görüş belirtmektedirler.

Ailelerden kaynaklı sorunların belirlenmesi okul-aile işbirliğinde yaşanan problemlerin çözümünde çok fayda sağlayacaktır. Bu nedenle de sorunları bilmek iş birliğini geliştirmede yol gösterici olacaktır.

4.Yöneticilerin ailelerden bekledikleri

Çalışmaya katılan okul yöneticilerine “Okul-Aile iş birliği bağlamında okul yöneticilerinin ailelerden beklentileri nelerdir?” sorusu sorulmuş, verilen cevaplar ve frekans dağılımları Tablo-4’te çıkarılmıştır.

Tablo 4

“Okul-aile İş birliği Bağlamında Okul Yöneticilerinin Ailelerden Beklentileri Nelerdir?” Sorusuna Verilen Yanıtlar ve Frekans Dağılımları

Ailelerden Beklentiler	Frekans (f)
a. İletişim İçinde Olma	6
b.İş birliği Yapma	5
c.İlgili ve Duyarlı Olma	3
d.Okula Güven Duyma	2
e.Katılım	2
f.Zaman Ayırma	2
g.Çözüm Odaklı Olma	2
h.Etkinliklere Katılma	1
ı.Okulu Sahiplenme	1
Toplam	24

Açıklama: Bir kişi birden fazla görüş bildirmiştir.

Tablo 4’te görüldüğü gibi okul yöneticilerinin ailelerden beklentileri; iletişim içinde olma, iş birliği yapma, ilgili ve duyarlı olma ifadelerini kullandıkları anlaşılmaktadır. Bu ifadelerin dışında okula güven duyma, katılım, zaman ayırma, çözüm odaklı olma, etkinliklere katılma ve okulu sahiplenme ifadeleri de göze çarpmaktadır. Bu konudaki birkaç görüş aşağıda belirtilmiştir:

K3 *“Ailelerin Okul ve öğretmenlerle iletişim içinde olmasını istiyoruz.”*

K9 *“Örgütü sahiplenmeleri, katılımcı anlayışı benimsemeleri, örgütün her bileşenin amacının öğrencinin eğitim ve sosyal yaşantısına katkı sunduğunu bilmeleri.”*

K20 *“Daha katılımcı ve okuluna güvenen veliler. Açık aramak yerine açık kapatan veliler. Okulda gördüğü bir eksikliği ilçeye şikâyet etmektense, okul yönetimine bildirerek giderilmesini talep eden*

veliler bekliyoruz. Öğretmenine bugün ne yedi diye soran değil ne öğrendi diye soran veliler.” görüşlerini ifade etmektedirler.

Verilen ifadelerde okul yöneticilerinin; velilerle iletişim halinde, iş birliği yaparak, ilgili, duyarlı, okula güven duyan, okula ve öğrencisine zaman ayıran, çözüm odaklı, etkinliklere katılan, okulunu sahiplenen velilerle birlikte tüm güçlükleri aşacağını düşündükleri görülmektedir.

5.Okul-aile iş birliğini geliştirici öneriler

Araştırmada çalışma grubuna “Okul-aile iş birliğini geliştirmek için neler önerirsiniz?” şeklinde soru sorulmuş, verilen cevaplar ve frekans dağılımları Tablo-5’te sunulmuştur.

Tablo 5

“Okul-aile İşbirliğini Geliştirmek İçin Neler Önerirsiniz?” Sorusuna Verilen Cevaplar ve Frekans Dağılımları

İş Birliğini Geliştirici Öneriler	Frekans (f)
a. Ev Ziyaretleri Yapma	6
b.Okul İçi Sosyal Etkinlikler Düzenleme	5
c.Okul Dışı Etkinlikler Planlama	4
d.Aile Eğitimleri Verme	4
e.Düzenli Veli Toplantıları Yapma	3
f.Şeffaf Olma	2
g.Sorumluluk Verme	2
h.Veli İş Ziyaretleri Yapma	1
ı.Demokratik Yönetim Anlayışını Benimseme	1
Toplam	28

Açıklama: Bir kişi birden fazla görüş bildirmiştir.

Tablo 5’te görüldüğü üzere okulların ve ailelerin iş birliğini geliştirmek için öneriler konusunda katılımcıların büyük kısmının; ev ziyaretleri yapma, okul içi ve okul dışı sosyal etkinlikler düzenleme ve aile eğitimleri verme şeklinde fikirleri bulunmaktadır. Bu konuda söylenenlerden bazıları aşağıdadır:

K12 “Bireysel görüşmeler, veli grupları, atölye çalışmaları, okulun sosyal etkinliklerinde misafir etmek, yarışma, sergi davetleri okula aidiyeti geliştirebiliyor.”

K17 “Velilerin okula, okul personelinin ailelere ev ziyaretlerinde bulunmaları, belirli aralıklarla etkinlik düzenlemeleri yararlı olacaktır.”

K18 “Okul şeffaf olmalı, yapılan çalışmalar ve okuldaki uygulamaların neden, ne amaçlara yapıldığı ile ilgili açıklamalar yapmalı velinin onayı alınmalı. Karşılıklı güven ortamı oluşturacak samimi sosyal etkinlikler düzenlenebilir.”

Verilen ifadelerde okul yöneticilerinin; velilerle bireysel ve gruplar halinde okulun her türlü sosyal, kültürel vs. faaliyetlerine katılımları sağlayarak, velilerin ve okul personelinin karşılıklı birbirlerine ziyarette bulunarak, okuldaki faaliyetlerle ilgili veli doğru bilgilendirilerek güven duygusunun oluşturulmasının okul aile işbirliğini geliştirebileceğini düşündükleri ortaya çıkmaktadır.

6. Okul-Aile Birliği hakkında görüşler

Araştırmada çalışma grubuna “Okul-Aile birliklerinin kuruluşu, işleyişi, birlik organlarının oluşturulması, seçim şekilleri hakkında düşünceleriniz nelerdir?” diye sorulmuş, alınan cevaplar ve frekans dağılımları Tablo-6’da ifade edilmiştir.

Tablo 6

“Okul-Aile Birliklerinin Kuruluşu, İşleyişi, Birlik Organlarının Oluşturulması, Seçim Şekilleri Hakkında Düşünceleriniz Nelerdir?” Sorusuna Verilen Yanıtlar ve Frekans Dağılımları

OAB Hakkındaki Düşünceler	Frekans (f)
a.Gönüllü Veli Bulmakta Zorlanması	6
b.Seçimlerin Uygun Şekilde Yapılmaması	4
c. Okul Aile Birlikleri İşlevsel Değil, Formalite	3
d.Okul İşlerine Zaman Ayıracak Kişilerin Olması Gerekli	3
e. Velilerin Birlik Hakkında Yeterli Bilgiye Sahip Olmaması.	2
f.Tüm Sorumluluğun Okul Yönetiminde Olması	2
g.Bürokrasi Çok, Kolaylaştırılmalı	1
h.Velilerin Sosyo-Ekonomik Düzeyine Göre Birliğin İşleyişi Değişebiliyor	1
Toplam	22

Açıklama: Bir kişi birden fazla görüş bildirmiştir.

Tablo 6’da görülüşü gibi okul aile birliklerinin kuruluşu, işleyiş, birlik organlarının oluşturulması, seçim şekilleri hakkında katılımcıların çoğunluğu; gönüllü veli bulmada zorluk yaşanması ve seçimlerin uygun şekilde yapılmaması ifadelerini kullandığı anlaşılmaktadır. Ayrıca Okul Aile Birliklerinin işlevsel olmayıp formalite olması, okul işlerine zaman ayıracak kişilerin olmaması birlik hakkında velilerin yeterli bilgiye sahip olmaması gibi ifadeler de belirtilmiştir. İlgili bazı görüşler aşağıda yer almaktadır:

K5 “*Veliler bu organlarla ilgili yeterli bilgi sahibi değil.*”

K10 “*Okul Aile Birliği seçimlerinde görev almak isteyen veli bulmakta zorlanıyoruz çünkü hiçbir veli sorumluluk almak istemiyor*”

K16 “*Okul aile birliği maalesef bir zorunluluk, angarya olarak görülüyor. Seçimlerin de uygun olarak yapılmadığını düşünüyorum.*”

K17 “*Genelde formalite yerine gelsin diye yapılıyor. İşlevsel hale gelen okullarda güzel işler ortaya çıkıyor. Genelde görev almaktan kaçınılıyor. Hatıra binaen yapılıyor.*”

Verilen ifadelerde okul yöneticilerinin; velilerin okul aile birliği hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıkları, velilerin sorumluluk almak istememesinden kaynaklı okul aile birliği için gönüllü üye bulamadıkları, okul aile birliği seçimlerinin kriterlere uygun yapılmadığı, formalite icabı işlemlerin kağıt üzerinde yapıldığı görüşleri ortaya çıkmaktadır.

7. Okul-Aile Birliği başkanının etkililiği

Çalışmada okul yöneticilerine “Okul Aile birliği başkanının okul-aile iş birliğinin geliştirilmesinde etkililiği nasıldır? Nasıl Olmalıdır?” diye sorulmuş, alınan cevaplar ve frekans dağılımları Tablo-7’de ifade edilmiştir.

Tablo 7

“Okul-Aile Birliği Başkanının Okul-Aile İşbirliğinin Geliştirilmesinde Etkililiği nasıldır? Nasıl Olmalıdır?” Sorusuna Alınan Cevaplar ve Frekans Dağılımları

OAB Başkanı Nasıl Olmalı?	Frekans (f)
a. Aktif olmalı	8
b.Çevre İle iletişimi Güçlü Olmalı	6
c.İstekli olmalı	5
d.Okul İşlerine Ayırarak Yeterli Zamanı Olmalı	4
e.Liderlik Özelliğine Sahip Olmalı	2
f.Sorumluluk Alabilmeli	1
g.Örnek Olmalı	1
a.İkna Yeteneği Olmalı	1
Toplam	28

Açıklama: Bir kişi birden fazla görüş bildirmiştir.

Tablo 7’de görüldüğü gibi okul-aile birliği başkanının okul aile iş birliğinin geliştirilmesinde etkililiği konusunda katılımcıların büyük çoğunluğunun; okul aile başkanının aktif olması ve çevre ile iletişiminin güçlü olup istekli olması ifadelerini kullandığı ortaya çıkmaktadır. Ayrıca zamanı olan, liderlik özelliğine sahip, sorumluluk alabilen, örnek olan ve ikna yeteneği olan okul aile birliği başkanının etkili olabileceği görüşünü belirtmişlerdir. İlgili bazı görüşler aşağıda yer almaktadır:

K13 *“Başkanın etkinliği çok önemli. Çevre ile iletişimi güçlü, vizyoner, etkin birisi olmalı.”*

K16 *“Katılımcı ve gönüllü olmalıdır. OAB işlerine zaman ayırabilecek biri olmalı. Okulun yararını gözeten biri olmalı. Diğer OAB yönetim kurulu üyelerini harekete geçiren aktif biri olmalı.”*

K18 *“Okul aile Birliği başkanı okul ile veli arasında bir köprü görevi yapar. Organizasyon ve ikna yeteneği olan bir kişi olmalı, yapıcı ve olumlu yaklaşım sergilemeli. Okul yönetimi ile güç savaşı yapmamalı.”*

Verilen ifadelerde okul yöneticileri; okul aile birliği başkanı olan kişinin etkili olabilmesi için onun vizyoner ve etkin birisi olması, katılımcı ve gönüllü olması, OAB işlerine zaman ayırabilmesi,

diğer üyeleri de harekete geçirecek kadar aktif olması, ikna yeteneği olması, yapıcı ve olumlu olması gerektiğini düşündükleri görülmektedir.

8. Okul-Aile Birlikleri hakkında öneriler

Araştırmada çalışma grubuna “Okul Yöneticilerinin Okul-Aile Birlikleri hakkındaki önerileri nelerdir?” diye sorulmuş, alınan cevaplar ve frekans dağılımları Tablo-8’de ifade edilmiştir.

Tablo 8

“Okul Yöneticilerinin Okul-Aile Birlikleri hakkındaki önerileri nelerdir?” Sorusuna Alınan Cevaplar ve Frekans Dağılımları

Öneriler	Frekans (f)
a. Yönetim Kurulunda Okul Yöneticileri De Yer Almalı	4
h.Bakanlığın Maddi Desteğiyle Çalışmalı	3
b.Danışma ve Bilgi Paylaşımı Kurulu Olarak Görev Yapmalı	2
c.Okul Aile Birliklerinin Ekonomik Misyonunun Azaltılması	2
f.Okul Aile Birliği Üyeleri Konu İle İlgili Eğitim Almalı	2
d. Mahalle Muhtarı Birliğin Doğal Üyesi Olmalı	1
g.Okullarda Okul Aile Birliği İçin Bir Oda Ayrılmalı	1
ı.Okullarda Yapmaları Gereken Zorunlu Etkinlikler Olmalı	1
Toplam	16

Açıklama: Bir kişi birden fazla görüş bildirmiştir.

Tablo 8’de görüldüğü gibi okul aile birlikleri hakkında tavsiyeler; çalışma grubundaki yöneticilerin bazılarının “Okul-Aile Birliği yönetim kurulunda okul yöneticilerinin de yer alması gerektiği” ifadelerini kullandıkları göze çarpmaktadır. Ayrıca bakanlığın maddi desteğiyle çalışmalı, danışma ve bilgi paylaşımı kurulu olarak görev yapmalı, ekonomik misyonunun azaltılması, eğitim almaları şeklinde görüşleri de bulunmaktadır. Bu konudaki bir takım ifadeler aşağıdadır:

K6 *“Merkez teşkilatından okullara gerekli ödeneğin sağlanarak okul aile birliğinden ekonomik misyonun azaltılması gerekiyor. Okul aile birliğinin eğitim odaklı sosyal aktiviteleri organize eden yardım eden bir pozisyonda olması gerekiyor.”*

K13 “Okullarda bağış talep edilmeyecek sistem getirilmelidir. Her ihtiyaç bellidir ve öğrenci sayısına göre personel ve diğer ihtiyaçlar için ödenek gönderilmelidir. OAB de yönetsel anlamda okul müdürleri yetkilendirilmelidir. OAB eğitim ortamlarının kalitesi ve öğrenci yardımları konusunda yoğunlaşmalıdır.”

K15 “Aile birlikleri bölge muhtarlıklarıyla birlikte yürütülmeli. Bölgenin muhtarı birliğin yönetiminde olmalıdır. Böylece aile birliklerinin okul sunacağı katkı artar.”

Verilen ifadelerde okul yöneticileri; okul aile birliklerinin ekonomik vizyonunun azaltılarak eğitim odaklı sosyal aktiviteleri organize edip okul personeline yardım eden, okulun ihtiyaçlarının öğrenci sayısına göre sağlanan ödeneklerle karşılanıp okul müdürlerinin ve bölge muhtarlarının da okul aile birliğı yönetiminde yer almaları gibi önerilerde buldukları görülmektedir.

Tartışma, Sonuç

Yapılan araştırma, okul yöneticilerinin okul aile işbirliğı hakkında görüşlerini, ailelerden beklentileri, okul kaynaklı eksiklikleri, okul aile birliğine ilişkin düşünceleri, yaşanan sorunları ve bu sorunların çözülmesine yönelik önerileri belirlemek amacıyla yapılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre Bursa İl merkezindeki resmi temel eğitim okullarında görev yapan yöneticilerin okul-aile iş birliğinde sorunlar yaşadıkları ortaya çıkmaktadır. Araştırmada okul yöneticilerinin görüşlerine göre; okul-aile iş birliğinin istenilen seviyede olmadığı sonucuna varılmıştır.

Okul yöneticilerinin okul-aile iş birliğinde en çok ihtiyaç duydukları velilerle iletişim ve iş birliğı olduğu ortaya çıkmıştır. Aileden diğer beklentiler; maddi ve manevi olarak çocuklarına destek olmaları, okula vakit ayırmaları, okula güven duymaları, eğitime karşı ilgili ve istekli olmaları, etkinliklere katılmaları olarak sıralanmaktadır. Araştırma sonunda okul yöneticilerine göre; okul-aile iş birliğinin yeterli ve etkili olabilmesi için; velilere yönelik aile eğitimi konularında kurs, seminer vb. etkinlikler düzenlenmeli, veli toplantılarının sayılarının artırılıp, amaca hizmet etmesi, okul-aile birliklerinin etkin çalışması, iş yoğunluğundan okula gelmeye fırsat bulamayan velilerin iş yerlerinde ziyaretlerde bulunulması görüşleri ortaya çıkmıştır. Burns, Roe ve Ross (1992) çalışmalarında, okul-aile iş birliğı sürecinde, okulun ve ailenin ortak çabayla okulda ideal bir öğrenme alanı oluşturabilmek ve öğrencileri bu alandan faydalandırabilmek için öğrencinin aile alanının iyi doğru gözlenmesinin, ailelerle kesintisiz iletişim halinde olunmasının öneminden

bahsetmektedirler. Gökçe'nin (2003) bir çalışmasında velilerin okul ile iş birliği ve etkileşim içinde olmaları, okulun faaliyetlerine ve toplantılarına katılmaları, öğrencinin sorunlarıyla bire bir ilgilenmeleri, okula yapabileceği her türlü katkıyı yapmaları gibi beklentileri olduğunu belirtmesi araştırma sonucunda ortada olan sonuçlarla örtüşmektedir. Şişman ve Turan (2004:207) aileden beklentilerinin; ailenin çocuklarını tanıması, onlara uygun ortam oluşturması ve doğru yönlendirebilmesi, onlara örnek ve destek olabilmesi, okul yönetimini destekleyebilmesi, etkinliklerde görev alabilmesi ve okul dışından çocuğu yakından takip edebilmesi şeklinde sıralanabilir.

Araştırmaya katılan yöneticilere göre okul örgütünden kaynaklı karşılaşılan güçlüklerin de olduğu; bunların en dikkat çekenini ise öğretmenlerin öğrencilere olan ilgisizlikleri ile velilerle iletişim kuramamaları olmuştur. Öğretmenlerin ailelerle okul arasında etkili iletişimin sağlanabilmesi için periyodik ve sık sık toplantı düzenlenmesi önerilmiştir. Şişman ve Turan'a (2004: 212) göre ailelere ulaşabilmenin en kolay şekli etkili iletişim kurabilmektir. Burada ilk iş öğretmene düşüyor. Öğretmen öğrenci ve dolayısıyla velilerle ilk yoldan etkileşim halindedir. Bu etkileşimi okulun tamamına yayarak; okulun hep birlikte ilerlemesinde liderlik yapacak yine veliler olacaktır. Biber (2003) aileleri evlerinde ziyaret etmeyi önermektedir. Burns ve diğerlerine (Aktaran: Çelenk, 2003) göre, öğretmenlerin, aileyi doğru bir şekilde değerlendirmesi, eğitimin kalitesini artırması için aileyle iletişim halinde olması gerektiğidir. Grolnick, Benjet, Kurowski ve Apostoleris'nin (1997) çalışmalarında öğretmenin karakterinin aile katılımında etkili olduğu sonucuna varmışlardır.

Araştırmada okul yöneticileri Okul-Aile Birliklerinin kuruluş aşaması, işleyiş şekilleri, birlik organlarının oluşturulması ve seçim yapma şekilleri hakkında bir takım sorunları ifade etmiştir. Sorunların belirlenmesi işlevselliğin artırılması için önemlidir. Okul-Aile Birlikleri okul-aile işbirliğinde bağlantıyı sağlayan ana yapı olduğundan okulların ihtiyaçlarının karşılanmasında çok büyük bir paya sahip olan topluluklardır. Araştırmada bu hedefler doğrultusunda elde edilen sonuçlardan en öne çıkanı birlik organları oluşturulurken gönüllü veli bulmada yaşanmaktadır. Seçimlerin uygun şekilde yapılmadığı da ifade edilmiştir.

Çalışma grubunda yer alan katılımcıların Okul-Aile Birliğinin yapı ve işleyiş konusundaki düşüncelerine baktığımızda; okul aile birliklerinde bulunan yönetim kurullarının yapılarının revize edilmesi, yönetim kuruluna okul yöneticilerinin de katılımının olması gerektiği ifade edilmektedir.

Okul yöneticileri bu katılımın sağlanmasında okul aile birliği başkanının çok önemli etken olduğu ve okul aile birliği başkanının istekli, aktif, liderlik özelliğine sahip, iletişim yeteneği olan, okul çevresini iyi tanıyan, vizyoner, okula zaman ayırabilecek etkin bir karaktere sahip olması gerektiği görüşlerini savunmuşlardır. Çalışma dahilinde okul aile birliği faaliyetlerinin profesyonel bir yönetimle çözümlenmesi okul yöneticilerinin önerileri arasında yer almıştır.

Öneriler

Araştırmada okul yöneticileri okul-aile iş birliğini geliştirmek için çeşitli önerilerde bulunmuştur. Okul yöneticilerinin önerileri doğrultusunda politika yapıcılara şu önerilerde bulunulabilir.

- a) Okullar velilerin katılımını sağlayacak faaliyetleri planlayıp her iki tarafın da ihtiyaçlarını, beklentilerini, istek ve önerilerini dikkate alarak, ön araştırmalar yapmalıdır. Velilerle yüz yüze görüşmeler, ev ziyaretleri, iş yeri ziyaretleri ve toplantılarla velilerin okul faaliyetlerine katılımları artırılabilir.
- b) Okul personelinin görev dağılımları açık bir şekilde belli olup velilerin ihtiyaçlarına göre belli olan işin kısa yoldan çözülmesi sağlanabilir.
- c) Velilerin okula olan önyargılarını yok edecek, aidiyet duygularını güçlendirecek, katılımı arttıracak; okul personelinin tamamının olduğu faaliyetler düzenlenebilir.
- d) Velilerin bilinçlendirilmesi için çeşitli seminerler ve eğitimler düzenlenebilir.
- e) Okul-Aile işbirliğinin artırılması için maddi sorunlar ortadan kaldırılmalı ve eğitim çalışanlarının veliden okula bağış yapmaları istenmemelidir. Veliler toplantılara bağış istemek için davet edilmek yerine eğitim-öğretim faaliyetleri konuşmak amacıyla davet edilebilir.
- f) İsteksiz ve ilgisiz okul yöneticilerinin önüne geçebilmek için şartları belirlenmiş, okul yöneticilerinin liyakatla konumlandırılacağı değerlendirme anlayışı içerisinde faaliyetler uygulanabilir.
- g) Okul-Aile iş birliğini kuvvetlendirmek için Okul Aile Birliği Yönetmeliği revize edilebilir, angaryadan kurtulup, aktif ve profesyonel bir birlik olması için gereken çalışmalar yapılabilir.
- h) Aileleri sisteme dahil edecek ve okulu benimsemelerini sağlayacak iş birliği faaliyetlerinin detaylı şekilde araştırılması önerilir.

Kaynakça

- Ada, Ş., Albez C. (2017). Okul-Aile Ortaklığı: Güçlükler, Beklentiler, Gereksinimler, Öneriler. *Anadolu Eğitim Liderliği ve Öğretim Dergisi*, 5(2), 1-18
- Ataç, F. (2001). *Öğretmen için öğrenci psikolojisi: önce ruhsal eğitim*. İstanbul: Epsilon Yayıncılık.
- Başol, G. (2006). Yapılandırmacı yaklaşıma geçtik mi? yoksa içine mi düştük? *İlköğretmen Eğitimci Dergisi*, 1, 133-136.
- Biber, K. (2003). İlköğretim birinci sınıf öğrencilerinin, ailelerinin sosyo ekonomik düzeylerine göre öğretmen aile iletişimi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 35(35), 360-373.
- Cemalettin, İ. (2011). Velilerin okul tutumu ve eğitime katılım düzeyleri ile aileye bağlı bazı faktörlerin ilköğretim öğrencilerinin seviye belirleme sınavları (sbs) üzerindeki etkisi. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 1(2), 69-79.
- Cömert, D., Güleç H. (2002). Okul öncesi eğitim kurumlarında aile katılımının önemi: öğretmen-aile-çocuk ve kurum. *AKÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(1), 131-145.
- Çakır, E., Yavuz, M. (2020). Ortaokullarda Aile Katılımına Yönelik Okul Müdürlerinin Görüşleri. *Uluslararası Karamanoğlu Mehmet Bey Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 17-34.
- Çelenk, S. (2003). Okul başarısının ön koşulu: okul aile dayanışması. *İlköğretim Online*, 2(2), 28-34.
- Çelik, N. (2005). Okul-aile ilişkilerinde yaşanan sorunlar. *Uluslararası Ders Kitapları ve Eğitim Materyalleri Dergisi*, 4(1), 38-50.
- Çınkır, S. (2010). İlköğretim okulu müdürlerinin sorunları: sorun kaynakları ve destek stratejileri. *İlköğretim Onlin*, 9(3), 1027- 1036.
- Dam, H. (2008). Öğrencinin okul başarısında aile faktörü. *Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 7(14), 75-99.
- Davies, D. (2000). Okul, aile ve toplumla başarılı bir iş birliği asıl sağlanır? (Çeviren: İlkay Ulutaş). *Yaşadıkça Eğitim*, (67), 16-20.
- Bayrakçı, M., Dizbay S. (2010). Ortaöğretim kurumlarında okul-aile birliklerinin okul yönetimine katılım düzeyleri. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 3(1), 98-112.
- Doğan, E. (1995). *Ankara merkez ilçelerindeki ilköğretim okullarında okul-aile iletişiminin engelleri*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi) H.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Dolaman, H. (2015). *Ebeveynlerin okul idaresi sürecine katılımına ilişkin okul idarecileri ve öğretmenlerin görüşleri (Tekirdağ İli Örneği)*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Okan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Erdem, A. R., Şimşek, N. (2009). İlköğretim okulu yöneticilerinin eğitim öğretime katkı sağlamada öğrenci velilerini okula çekme başarısı. *İlköğretim Online*, 8(2), 357-378.
- Ergin, H. (2007). Etkili okul-aile işbirliğinin sağlanmasının önemi. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, 86(8), 164-169.
- Gökçe, E. (2000). İlköğretimde okul aile iş birliğinin geliştirilmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(7), 204-209.
- Gül, E. (2007). *Eğitimde çocuk başarısı için okul-aile iş birliği*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Gümüşeli, A. İ. (2004). Ailenin katılım ve desteğinin öğrenci başarısına etkisi. *Özel Okullar Birliği Bülteni*, 2 (6), 14-17.
- Güven, P. (2019). *İlkokul ve ortaokul öğrencilerinin akademik başarılarının yordanmasında ana babanın akademik başarıya ilişkin beklentisi ve eğitime katılımının rolü*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Kastamonu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kastamonu.
- Han, F., Üstüner, M. (2020). Okul Çevre İlişkilerinin Yeterli ve Etkili Olmasına İlişkin Yönetici ve Öğretmen Görüşleri. *Muallim Rifat Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(2), 133-149
- Jacobs, A. B. (2008). Perspectives on parent involvement: how elementary teachers use relationships with parents to improve their practice. (Unpublished Dissertation). University of Maryland.
- Jeynes, W. (2012). A Meta-analysis of the efficacy of different types of parental involvement programs for urban students, *Urban Education*, 47(4), 706-742.
- Yjyotsa, P. (2003). Multicultural literacy starts at home. *Childhood Education*, (20), 18-24. <https://doi.org/10.1080/00094056.2003.10521245>.
- Kandır, A. (2001). Çocuk gelişiminde okul öncesi eğitim kurumlarının yeri ve önemi. *Milli Eğitim Dergisi*, 151, 102-104.
- Karataş, M., Karaman, F. (2010). 2004 Yılı sosyal bilgiler öğretim programı uygulamalarında okul-aile işbirliği düzeyi (Tokat Örneği). *Sosyoloji Konferansları*, 41, 61-79.
- Karip, E. (2002). *Sınıf yönetimi*, Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Karip, E., Köksal, K. (1999). Okul yöneticilerinin yetiştirilmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 18(18) 193-207.
- Kebeci, S. (2006). *Okul-aile birliğinin okul performansı üzerinde rolü*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kıncal, Y. R. (1991). *Okul aile birliğinin fonksiyonlarını gerçekleştirme düzeyi*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Erzurum: Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Kurtuldu, B. S. (2010). *Okulöncesi eğitiminde okul aile ilişkilerinde yaşanan sorunların öğretmen ve veli görüşlerine dayalı olarak değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Konya: Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Menteşe, S. (1987). *İlkokullarda velilerin okul ve çocuklarına ilişkin olarak bilgileri ve bu bilgileri edinme yolları (Mamak Dutluk ilkokulu örneği)*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara: Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kunt, M. (2012). Denizli merkez ilköğretim okullarındaki okul aile ilişkilerinde karşılaşılan sorunlar üzerine yönetici görüşleri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31(31), 203-218
- Ömeroğlu, E., Yaşar, M. (2005). Okulöncesi Eğitim Kurumlarında Ailenin Eğitime Katılımı. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, 6(62), 3-4
- Özgen, H., Aydın, Z. (2010). Okul-Aile İş Birliğine İlişkin Yönetici, Öğretmen ve Veli Görüşleri. *E-Journal of New World Sciences Academy Education Sciences*, 5(30), 1169-1189.
- Şahin, K. (2011). Türkiye Eğitim Sisteminde Değişim. *Eğitim Bilim Toplum*, 5(20), 30-55.
- Şişman, M. (2010). *Türk eğitim sistemi ve okul yönetimi*, Ankara: Pegema.
- Şişman, M., Turan. S. (2004). *Sınıf yönetimi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Yıldırım, M. C., Dönmez, B. (2008). Okul-aile iş birliğine ilişkin bir araştırma (İstiklal İlköğretim Okulu örneği). *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(23), 98-115.
- Wanat, A. (2010). Challenges balancing collaboration and independence in home-school relationships: analysis of parents' perceptions in one district. *The School Community Journal*, 20(1), 159-184.

Extended Abstract

Purpose and Importance

In this study, considering that it is possible to carry out education and training activities in the literature efficiently and to prepare students for life with more confident steps, it is possible with school-family cooperation; the opinions of school administrators on school-family cooperation, their expectations from school-family cooperation, identifying and solving school-related problems, the functioning of school-parent cooperation, the problems experienced and solutions for these problems were sought. In line with this main purpose of the study, answers to the following questions were requested:

According to the opinions of the School Administrators,

- a) What is needed most in School-Family Cooperation?
- b) What are the difficulties encountered in School-Family Cooperation studies arising from the school organization?
- c) What are the difficulties arising from families in School-Family Cooperation studies?
- d) What are the expectations of school administrators from families in the context of school-family cooperation?
- e) What would you recommend to improve the school-family cooperation?
- f) What are your thoughts on the establishment and functioning of the Parent-Teacher Associations, the establishment of union bodies, and the selection methods?
- g) What is the effectiveness of the Head of the Parent-Teacher Association in the development of the School-Family cooperation? How should it be?
- h) What do you think are the suggestions of the School Administrators about the Parent-Teacher Associations?

School-family cooperation is inevitable. It is necessary to be in cooperation at all times for the positive development of both the school and the student. School administrators also have to fulfill important responsibilities in terms of establishing and developing cooperation in this process. In today's changing world conditions, the roles of families in the society have become more functional, and the active use of this functionality within the schools will benefit the students, who are the common goal, in all respects. Considering the lack of active participation of families in the process, which is the main problem of our schools, the importance of the research for school administrators will be noticed.

Method

In the research, the phenomenology design, which is suitable for the nature of the research, was used among the qualitative research designs. The phenomenology pattern is used in studies investigating cases that are not fully understood but not completely foreign.

The data of the study were collected through semi-structured interview forms applied to the participants. In order to check the validity of the structured interview form used within the scope of the study, three experts from Uludağ University Education Faculty were consulted. Based on the returns made, the content of the structured interview form was revised. After the revision procedures, the interview form was applied to a total of three school administrators, a primary school, a secondary school and a pre-school education institution administrator, working in Basic Education schools in Bursa. Feedback from these school administrators was not included in the study. Problems identified with the pilot application have been resolved. During the pilot application, it was noticed that the school administrators who took part in the study did not understand some of the questions. The problems were resolved and the interview form was finalized to be used in the research. “Testing data collection tools with a pilot study emerges as a situation that directly concerns the validity and reliability of the research” (Yıldırım & Şimşek, 2016). The data of the research were obtained as a result of the interviews held in the schools of the participating administrators in the 2021-2022 academic year. Data were analyzed using the descriptive analysis method.

Results

The research was carried out to determine the opinions of school administrators about school-family cooperation, school-related and family-related problems, needs and suggestions. According to the results obtained, it is revealed that the administrators working in the official basic education schools in the center of Bursa have problems in school-family cooperation. According to the opinions of school administrators in the research; It has been concluded that the school-family cooperation is not at the desired level.

Communication and cooperation with parents has emerged at the beginning of the things that school administrators need most in school-family cooperation. Other expectations from the family; financially and morally supporting their children, allocating time to school, trusting the school, being interested and willing, participating in activities.

According to the administrators involved in the research, there are also difficulties encountered due to the school organization; The most striking of these is the indifference and lack of communication of teachers. In order to ensure effective communication between families and the school, it is

recommended to organize regular and frequent meetings. Considering the views of the participants in the study group on the structure and functioning of the school-parent union; it is stated that the structures of the administrative boards in school-parent unions should be reviewed and the participation of school administrators in the boards of directors should be ensured. The effectiveness of family support has often been mentioned. It has been stated that the head of the parent-teacher association is a very important factor in ensuring this participation, and that the head of the school-parent association should be willing, active, have leadership characteristics, have communication skills, know the school environment well, can spare time for school, and have a visionary and active character. Within the scope of the study, the concept of “Professional Parent-Teacher Association” came to the fore, and it was among the suggestions of the participants to solve the school-parent association activities with a professional management.

Considering the views of the participants in the study group on the structure and functioning of the school-parent union; It is stated that the structures of the administrative boards in school-parent unions should be reviewed and the participation of school administrators in the boards of directors should be ensured. The effectiveness of family support has often been mentioned. It is seen that the head of the parent-teacher association is a very important factor in ensuring this participation and that the head of the school-parent association should be willing, active, have leadership characteristics, have communication skills, know the school environment well, can spare time for school, and have a visionary and active character. Within the scope of the study, the concept of “Professional Parent-Teacher Association” came to the fore, and it was among the suggestions of the participants to solve the school-parent association activities with a professional management.

Discussion and Conclusions

In the study, school administrators made various suggestions to improve school-family cooperation. In line with the suggestions of school administrators, the following suggestions can be made to policy makers.

a) Schools should plan activities that will ensure the participation of parents and conduct preliminary research, taking into account the needs, expectations, wishes and suggestions of both

parties. Parents' participation in school activities can be increased through face-to-face meetings with parents, home visits, workplace visits and meetings.

b) The task distribution of the school personnel is clearly defined, and the work that is determined according to the needs of the parents can be solved in a short way.

c) It will eliminate the prejudices of the parents towards the school, strengthen their sense of belonging, and increase participation; Activities involving all school personnel can be arranged.

d) Various seminars and trainings can be organized to raise awareness of parents.

e) In order to increase school-family cooperation, financial problems should be eliminated and parents should not be asked to donate to the school from education staff. Instead of being invited to the meetings to ask for donations, parents can be invited to talk about educational activities.

f) In order to prevent reluctant and uninterested school administrators, the conditions have been determined and activities can be implemented within the understanding that school administrators will be positioned with merit.

g) In order to strengthen the school-Family cooperation, the Parent-Teacher Association Regulation can be revised, necessary works can be done to get rid of the drudgery and become an active and professional union.

h) Collaboration activities that will involve families in the system and enable them to adopt the school are recommended to be investigated in detail.

ETİK BEYAN: "*Okul-Aile İş Birliğine Yönelik Okul Yöneticilerinin Görüşleri*" başlıklı çalışmanın yazım sürecinde bilimsel, etik ve alıntı kurallarına uyulmuş; toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmamıştır ve veriler toplanmadan önce Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Girişimsel Olmayan Klinik araştırmalar Etik Kurulu'ndan 26/08/2022 tarih ve 2022-7 sayılı etik izin alınmıştır. Karşılaşılabilecek tüm etik ihlallerde "Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi Yayın Kurulunun" hiçbir sorumluluğunun olmadığı, tüm sorumluluğun Sorumlu Yazara ait olduğu ve bu çalışmanın herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiş olduğunu taahhüt ederim. "